

דברי הימים

ליקוטי דברי תורה על פרשת השבוע

נלקח מספר "שערי חיים" על פרשיות השבוע של מורינו הרה"צ שליט"א

י"ח תמוז התש"פ
שנה ה'

פרשת פינחס

גיליון 344

זמני השבת

- 7:20 מנחה וקבל"ש א':
- 7:34 פלג המנחה:
- 7:50 סופ"ז הדלה"נ למנין א':
- 9:00 הדלקת הנרות:
- 9:05 מנחה וקבלת שבת:
- 3:44 עלות השחר:
- 4:56 נץ החמה:
- 9:00 שחרית:
- 9:00 - 8:24 סופ"ז ק"ש:
- 1:06 חצות:
- 6:00 מנחה מנין א':
- 9:20 מנחה וסעודה ג':
- 10:26 מוצש"ק להגאונים:
- 10:34 מוצש"ק לר"ת:

זיכוי הרבים

רכשו לכם זכות הפצת הגליון 'דברי חיים' להצלחה ולסיד"ש בכל העניינים או להנצחת קרוביכם.

kehilasdivreichaim@gmail.com

נדבת

חפסת גליון ופצתו

לעי"נ
האשה החשובה
והכבודה מרת יהודית
חנה מקסוול ע"ה בת
הר"ר שלמה וויט צ"ל
נלב"ע כ"ז ניסן התשנ"ב

ויהיה אחרי המגיפה

פרשת "פנחס" פותחת את סדרת השבתות של "ימי בין המצרים" שבהם אנו מצווים לעצור, להתבונן, ולהתאבל יותר מכל השנה על חורבן בית מקדשנו ונלות השכינה. והנה מבואר בגמרא ביארו בספרים הקדושים הקשר שבין פרשת פנחס לעניין חורבן הבית. שבפרשה זו נזכרו קרבנות המועדים שהקריבו בבית המקדש, כדי לעורר את הערצה והכיסופים לבניין הבית השלישי. בנוסף קריאה ועיון בפסוקים אלו יחשב כאילו הקרבנו קורבנות אלו, כפי הנאמר בהושע (יד, ג) "ונשלמה פרים שפתינו".

נאמר בפרשתנו: "ויהי אחרי המגפה", עם סיום המגפה שבאה בעבור חטאי עם ישראל בעוון "בעל פעור", מצווה הקב"ה את משה ואלעזר למנות שוב את בני ישראל לפי סדר השבטים. תוך כדי ספירת בני ראובן, מציינת התורה את 'דתן ואבירם', ומערבותם במחלוקת קרח ועדתו. אך מוסיפה התורה פרט חשוב ומעניין שלא צוין בפרשת קרח עצמה "ובני קרח לא מתו". מבאר רש"י כי "הם היו בעצה תחילה, ובשעת המחלוקת הרהרו תשובה בלבם, לפיכך נתבצר להם מקום גבוה בגיהנום וישבו שם". מקור הדברים נמצא בגמרא בסנהדרין, "ובני קרח לא מתו, תנא משום רבינו אמרו, מקום נתבצר להם וישבו עליו, ואמרו שירה". מעשה באחד העיירות בפולין שהיתה בא מגפה והיו היהודים נופלים בה אחד אחרי השני. כל רבני העיר עשו תעניות, דרשות וחיזוקים לעצירת המגפה. עכבור זמן והמגפה אינה חולפת ביקשו רבני הקהילה מהציבור, כל מי שידוע לו על איזה עבירה שעשו בעיר יבוא ויאמר לנו שכך אולי נצליח לעצור את המגיפה. בעיר ההיא היה יהודי אחד שאף פעם לא בא להתפלל בבית הכנסת ואף אחד לא שם לב לכך, לאחר שהרבים ביקשו לבדוק את המתרחש בעיר החליטו שני אנשים לבדוק למה אותו יהודי לא מגיע להתפלל בבית הכנסת, "נעקוב אחריו אולי הוא עושה דברים אשר אינם כדעת המקום", חשבו לעצמם והחליטו.

אותם אנשים התחילו לעקוב אחריו ושום דבר אינו שונה והכל תקין באותו אדם. אמרו השנים "נעקוב אחריו גם כלילה ואולי נמצא בוא משהו". וכך באמצע הלילה התחילו לעקוב אחריו וראו כי אותו יהודי הדליק נר ויצא מהבית. השניים עקבו אחריו מרחוק שכך לא ירגיש בהם והיהודי הולך עד שיוצא מהעיר ומגיע ליער. אותם היהודים פחדו להיכנס אחריו ליער החשוך והנורא באמצע הלילה, וחששו ששם נכראה אינו עושה מצוות ומעשים טובים.

הלכו שניים לרב העיר וסיפרו לו את המעשה. הרב שמע ואמר להם: "כל זמן שאתם לא ראיתם אין אפשרות לחשוך בו דבר. אבל פעם הבאה כשהוא מדליק את הנר ויוצא מהבית תקראו לי מיד ואני יבוא אתכם". כלילה השני הגיעו השנים ואיך שהדליק היהודי את הנר הרב היה כבר מוכן ויצאו לעקוב אחריו. כשהגיע היהודי ליער והשניים עצרו, אך הרב הורה להם להיכנס ביחד עימו אל תוך היער.

עקבו אחריו עד שהגיעו לקרחת היער, היהודי התיישב על הקרקע הוציא סידור והתחיל בבכיות נוראות. לאחר מספר רגעים הגיע עוד יהודי ישב לידו והתחיל לבכות איתו ביחד. הרב וחסידיו לא הבינו מי היהודי השני, ניסו לשמוע לפי הקול ולנחש אולי הוא אחד מבני הקהילה של העיר, אך לא הצליחו. אמר להם הרב, להמתין וכי מתי יהיה יצא נשאל אותו מי הוא אותו אדם שהיה איתו ומעשיו.

היהודי סיים את הבכיות יצאו מהיער. ניגש אליו הרב, אותו יהודי לא הבין מאיפה בא אליו הרב. הרב אמר לו: "צריך אנו לבקש ממך סליחה ומחילה שחשבנו שאתה מגיע ליער ועושה דברים לא ראויים ועקבנו אחריו הואיל ורצינו למצוא פתרון למגפה ואדרבה מצאנו ממך דברים טובים. אבל חייב אני לשאול מי זה האדם שהיה איתך?". אותו יהודי התחיל להתחמק אבל הרב אמר לו שגזור הוא עליו בבחינת מרא דאתרא לספר לו על מעשיו בתוככי היער באישון ליל.

"אם הרב גוזר חייב אני לספר", ענה לו היהודי, "אני כבר שנים עושה תיקון חצות בבכיות נוראיות צער גדול על השכינה. בשמים מאוד שמחו מהתיקון שלי וכל לילה שולחים לי את ירמיה הנביא שהוא עצמו היה בחורבן וראה את כל החורבן. הרב לא נשאר חייב ושאל-ביקש: "אתה רואה את המגיפה בעיר ואתה לא יודע בגלל מה המגיפה בעיר מאיזה עבירה, אם אתה לא יודע תשאל את ירמיה הנביא על מה המגיפה על מה הצער הזה", הרב המשיך בשאלתו השלישית, "למה אתה לא בא להתפלל בבית הכנסת?". ענה לו היהודי, כי למחרת יבוא הוא להתפלל בבית הכנסת ויענה על כל השאלות.

שני האנשים שהיו עם הרב לא יכלו להתאפק וסיפרו לכולם כי יש צדיק נסתר בעיר שמגיע מחר להתפלל שחרית. למחרת בבוקר הגיע זמן התפילה ואותו צדיק אינו מגיע, הרב ביקש להתחיל להתפלל ובאמצע התפילה הגיע הצדיק בטלית ובתפילין. כשראו המתפללים התעלפו מהפחד שכשראו אותו, והיו כאלה שהצטרפו להעיר אותם. התפלל הצדיק איתם וכשנגמר התפילה הרב ניגש אליו ושאל אותו עוד שאלה, "למה אנשים התעלפו כשנכנסת לתוך בית הכנסת?" ודרש תשובות על שאלותיו מאמש.

ענה צדיק הנסתר: "מה ששאלת למה כל האנשים התעלפו, הרי חז"ל אומרים "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך, זה תפילין של ראש, ויראו ממך". אמר לו הרב בתמיהה: "גם אני מניח תפילין א"כ מה השונה בינינו?". אמר לו הצדיק, "תדע לך שבתפילין לעולם לא דיברתי שיחה בטילה, ואדם שלא מזלזל בתפילין וכן לא מדבר איתם שיחה בטילה, אז מתקיים הדבר שנופל פחד על הסובבים אותו. ולכן זה הסיבה שאני לא מגיע לבית הכנסת בגלל שמדברים כאן אנשים דברים בטלים זה אני יכול לסבול את זה ואני פוחד שבגללם אני ייפול בזה. ועכשיו תדע כל הגזירה שיש בעיר הזאת שבתבי כנסיות מדברים דברים בטלים!". הרב שמע את זה הודיע על כל העיר שיש דרשה חשובה, ודיבר על אותם חשיבות של דברים בטלים ובני העיר התחילו לבכות ולחזור בתשובה ואף תלו כרזות על החומה של דברים בטלים בבית הכנסת ומאותו יום בטלה הגזירה.

הערוך

תחילת פרשה זו היא המשך מפרשה האחרונה ששם סיפרה התורה המעשה שעשה פינחס, ויש לבאר למה חילקו התורה לשני פרשיות, ותי' סר"י משה מקולו ז"ל משום שאין ממהירין לשלם שכר על הקנאות, ומקודם יש לברר האם היתה כונת הקנאי באמת לשם שמים בלי נגיעות, ואח"כ משלמין השכר, לכן בין המעשה שעשה פינחס לבין נתינת השכר יש כאן הפסק של פרשה כדי ליתן ריוח להתבונן על המעשה שעשה.

פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השליש את חמתו מעל בני ישראל:

פרש"י לפי שהיו השבטים מבזים אותו ראו בן פוטי זה שפיטם אבי אמו [יתרו] עגלות לע"ז, לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן, והקשו המפרשים מה מועיל שהכתוב יחסו אחר אהרן הלא הכל יודעים שהוא נכד יתרו זה מציאות שאי אפשר לשנות, ובפשטות י"ל שהתורה מעיד שהמעשה שעשה נלקח מהמידות של אהרן ולא מהמידות של יתרו, וצמטך חכמה כתב להסביר שפינחס עשה שני דברים, א] הרג איש מישראל לנקום כבוד ה' שלא יהא מחולל, ושלא יהא כל אחד הולך ועושה לעצמו מה שהוא רוצה, ב] הפקיר עולם הבא שלו, כי הוא היה מאבד עצמו לדעת, דהא קי"ל בסנהדרין דף מ"ד. דזמרי הי יכול להציל עצמו ולהרוג את פינחס מדין רודף, מ"מ פינחס היה מוכן לכך לטובת כלל ישראל, והנה מידה הראשונה לקח מאביו אלעזר שהוא יהיה נשיא נשיאי הלוי ועמד בראש בני לוי בשעה שלחמו עם בני"י שחטאו בחטא העגל כשאמר משה "מי לה' אלי", והמדה השניה להפקיר עצמו בשביל כלל ישראל, לקח מאהרן הכהן שעשה העגל ואמר מוטב יתלה החסרון בי ולא בבני ישראל, וזה העיד התורה שהיה א] בן אלעזר במידת הקנאות, ב] בן אהרן שהיה מוכן למסור נפשו הרוחני בשביל כלל ישראל. ועי' העמק לצר פרשת תצוה [דף תקפ"א בחדש].

בקנאו את קנאתי:

פרש"י בקצפו את הקצף שהיה לי לקצוף, הסר"ק מהס"י מבעלזא היה מסביר דברי רש"י באופן נפלא, בהקדם דברי הגמ' ברכות ז. דקל זועם בכל יום ובלעם שידע דעת עליון רצה לכיין השעה ולומר כלם, ובימים אלו לא זעם ה', וצריכים להבין מהו התכלית שהקב"ה כועס בכל יום.

בקנאו את קנאתי בתוכם:

יש לדייק מהו "בתוכם", וכתבו הספרים לבאר הענין שאף שפינחס היה קנאי ולוחם מלחמת ה' מכל מקום נשאר בתוכם, דהיינו ביחד עם כלל ישראל ובאהבתם, ומספרים על הסר"ק מאפטא ז"ל שפעם אחת באו אליו איזה עסקנים ורינוו על איש א' שהוא רשע ופושע, וצריכים לקללו, ולהוציאו מן הכלל, והרבי לא רצה בשום אופן, אמרו לו רבי! הלא חז"ל אמרו "קנאי פוגעין בו", השיב לו הרבי יש שני פשטים בזה, א' כפשוטו, ב' מלשון תפילה כמאמחז"ל אין פגיעה אלא לשון תפילה כמש"כ אל תפגעו בי, לפעמים צריך להיות הדרך לקנאות ע"י תפילה שיחזור החוטא בתשובה.

זמרי בן סלוא נשיא בית אב לשמעוני:

צמט הפרשיות הביא בשם המלרש שזמרי בן סלוא היה שלומיאל בן צורישדי, שהקריב קרבן הנשיאים לשבט שמעון, וביחד עם משה מנה את הפיקודים הראשונים, והוא היה ג"כ שאול בן הכנענית בנו של שמעון בן יעקב, לפי"ז היה הוא מן השבעים נפש שירדו עם יעקב למצרים, ולפי החשבון היה זקן מופלג יותר ממאתים וחמישים שנה, [210 שנה במצרים 40 שנה במדבר], והוא היה ניצל מכל הפורעניות שקרה במדבר ולא נכשל כלל בחטא העגל או במתאוננים ולא

במרגלים או בעדת קרח, וכאן נכשל אותו זקן שעד כה היה צדיק, בחטא גרוע ביותר, וזה בא להורות גודל הכח של ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם, כי המלחמה על שמירת העיניים הוא מלחמה תמידי עד הסוף, ואל יאמר אדם זה אינו נוגע לי כלל, אלא יש ליקח לימוד מאותו זקן שנכשל בעבירה חמורה של עריות, ומשום כן מצינו ביום הקדוש שקורין במנחה פרשת עריות להורות שאף ביום שהאדם מתקדם ונעשה כמלאך, אעפ"כ יש לו ליזהר בעון העריות שלבו של אדם מושכו לכך.

והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם:

בעירובין דף ס"ג. איתא כל המורה הלכה בפני רבו נענש בג' עונשים, א' נשיכת נחש, ב' יורד לשאול בלא בנים, ג' מורדין אותו מגדולתו, והגמ' שם מביא פסוקים לכך, והנה המתנגדים של פינחס אמרו שהוא הורה הלכה בפני משה רבו, בזה שעשה מעשה קנאות כנגד זמרי בלא הוראת משה רבינו, לכן אמר לו הקב"ה, ג' דברים כנגד ג' דברים הנ"ל, א' הנני נותן לו את בריתי שלום, וכ' ונתתי שלום בארץ והשבתי חיה רעה מן הארץ, דהמשמעות של שלום הוא שלא יזק ע"י חיות רעות ומזיקות, ב' והיתה לו ולזרעו אחריו וגו' דהיינו שיהיה לו בנים, ג' ברית כהונת עולם שלעולם ישאר בגדולתו, ובזה הוכיח הקב"ה צדקת פינחס.

לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום:

אמרו חז"ל "בדין הוא שיטל שכרו", ויש כמה פשטים לזה, הכתב סופר כ' דבאמת שכר מצוה בהאי עלמא ליכא והטעם שמי יודע אם הוא ישאר בצדקותו וכשיקבל שכר בעולם הזה יבעט בשכרו כמש"כ וישמן ישורון ויבעט, שע"י מה שיש לו הרבה יעשה מה שלבו חפץ, אמנם ביומא דף פ"ז. איתא כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, וכיון שפינחס זכה לזכות הרבים להציל מעונש חמור, לכן בדין הוא שיטול שכרו כי אין לחוש שהוא יכשל עוד.

הנני נותן לו את בריתי שלום:

ופרש"י כאדם המחזיק חנות וטובה למי שעושה עמו טובה, והנה לא מצינו ענין "עושיין טובה" להקב"ה כי מה שייך ליתן להקב"ה, ואולי י"ל דתפילין שמארי עלמא כ' מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, ובמעשה פעור קרה מה שלא קרה מעת היות ישראל לעם אחד, דהיינו פריצה בחומת אתה בחרתנו מכל העמים, וכביכול נפגעו התפילין במארי עלמא, ופינחס השיב את חמתו כביכול השיב את התפילין להקב"ה ותיקן אותם, ומובא בספה"ק [לחמי תולד] חמת"י מפריד הח"י ומקרב ר"ל המ"ת, ופינחס הביאו חיים לכלל ישראל, ותיקן התפילין של הקב"ה, ולכן עשה טובה להקב"ה כביכול והנני נותן לו את בריתי שלום.

איש אשר קנא לשם הקל:

השם קל הוא דין ורחמים כמבואר ברש"י עה"פ יש לאל ידי ועה"פ מי כמכה, ותהלים חסד קל כל היום וקל זועם בכל יום, כי מילת קל הוא לעשות דבר בכל תוקף בלי פשרות, הקב"ה צירף שם קל עם שם ישראל כי שרית לשון שר, מה שצריכים לעשות ומה שלא צריכים לעשות צריך להיות בתוקף, וזה ענין התבדלות מן אוה"ע, וזמרי בן סלוא שבר את ההתבדלות, ולכן איש אשר קנא "לשם הקל" שם ישראל, איש בושר שלום על יד יקותיאל שמו של משה רבינו וכמבואר במד"ר ויקרא על השם יקותיאל שעשה ישראל מקום להקב"ה.

עי' צעה"ט פרשת וישלח עה"פ עזים מאתים וגו' שכולם

מסיימים במם סתומה, וכן בקרבנות הושענא רבה במספרם כמשפטם כי המם מורה על מום ועקב שלח לעשו בהמות בעלי מום, אמנם לא היה צריך לשלוח לו שום דורן והיה צריך לנתק כל קשר עמו, ולכן צריך עבודת הושענא רבה הושענא למענן, חבוקים וחבוקים בך.

צ'רור את המדינים ולוי

איתא צ'ס"ג שהאנשים שמתו במגיפה אחר מעשה פעור ומספרם ארבעה ועשרים אלף, נתגלגלו לכ"ד אלף תלמידי ר' עקיבא כמבואר בגמ' נדרים, וי"ל הטעם שנתגלגלו דוקא לזה, כי הספה"ק כ' שאין היראה זנות מצוי אלא בלב פנוי מתורה, כי השמירה הכי טובה נגד היצה"ר של עריות הוא דוקא לימוד תורה"ק בעיון רב [עי' בספר טהרת הקודש שהביא הרבה מקורות מדברי חז"ל לזה], לכן נתגלגלו דוקא לתלמידי ר' עקיבא שהיה שורש תורה שבע"פ [עי' פרי צדיק על ל"ג בעומר מש"כ בזה], ואולי יש להוסיף שלכך לא נהגו כבוד זב"ז כמבואר במס' יבמות ס"ב. שידעו שתיקונם הוא לתקן חטא הזנות ולזה צריכים מידת הגבורה כנ"ל וכשיש מידת הגבורה יותר מדי אזי בא למצב של חסרון חסד ולא נהגו כבוד זב"ז.

לאזני משפחת האזני

כ' כ"י אומר אני שזה משפחת אצבון, ויש להבין למה שינוי שמם, וכתב בשלה"ק עפ"ד הגמ' כתובות ה. מפני מה אצבעותיו של אדם דומות ליתדות, שאם ישמע אדם דבא שאינו הגון יניח אצבעותיו באזניו, והנה שבט גד היו שכנים לשבט ראובן ושמעון, ושניהם נכשלו, שבט ראובן במעשה קרח ושבט שמעון במעשה זמרי, ואעפ"י לא נכשלו שבט גד בזה, כי לא רצו לשמוע דברי ריב וליצנות וכדומה, ונתנו אצבעותיהן בתוך אזניהן שלא ישמעו, לכן נקראו בני גד בשם "אצבון", לרמז על האצבע שהשתמשו בהן כדי לעשות פעולה לטובה, אבל לאחר שמתנו קרח וגמרי ובני ישראל עשו תשובה, והיו יכולים להסיר אצבעותיהן מהאזנים, מעכשיו נקרא בשם "אזני" דהיינו אוזן בלי אצבע בתוכו, כי לא היה עוד צורך בכך.

ויקרב משה את משפטן למ"י ה'

בספר תורה נכתב הן ארוכה רבתי [דהיינו יותר גדול משאר ה' סופין], ואיתא צמל"ט הטעם שבשעה ששמע משה שאמר לו ה' תן נחלת צלפחד לבנותיו אמר הגיע השעה שאתבע את צרכי שירשו בני גדלותי, וביקש יפקוד ה' אלקי הרוחות איש על העדה, לכן בשעה שהגיש משה את משפטן, והיה אפשר לחשוב שמשה היה לו נגיעה אז שיתבע עבור בניו, לכן העיד התורה שזה היה משפטן של בנות צלפחד ולא חשב על עצמו כלל, ורק אחרי שהקב"ה הודיע ענין צלפחד חשב על עצמו, והטעם שלא שאל אחר ששמע בכלל ענין של נחלה, כי משה האיש עניו חשב שאין מגיע לו שבניו ירשו אותו כי אינו ראוי לכך, אבל כיון ששמע שגם צלפחד שבחטאו מת, ואעפ"י כ' הקב"ה הקפיד שיהיה לו מוריש, חשב שגם על עצמו מגיע יורש.

צצית סלוי כתב דד' פעמים נתעלמה ממשה ההלכה, [א] בבנות צלפחד, [ב] בפסח שני, [ג] במגדף שם ה' בויקרא כ"ד, [ד] במקושש עצים, במדבר ט"ו, והנה בבנות צלפחד ובפסח שני שאל משה תיכף ההלכה כמש"כ עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם, אבל במקושש ומגדף המתין קצת כמש"כ וינחוהו

במשמו, והחילוק כי בנות צלפחד חיבבו ארץ ישראל ובפסח שני חיבבו המצוה של קרבן פסח, לכן מחמת חביבות זריות המצוה עשה מיד, משא"כ מגדף ומקושש אף שמגיע להם עונש, אבל על זה לא צריכים לעשות בזריות, לכן המתין עד כמה שאפשר.

בנות צלפחד חיבבו את ארץ ישראל כמבואר ברש"י שלא ביקשו חלק בירושלם ביזת מצרים של אביהם אלא הארץ, והשאלה היתה אם צלפחד לש"ש נתכוין לכבד את השבת או לא כי כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים דהיינו ארץ ישראל, ולכן הוצרך משה לשאול מהקב"ה אם היתה כונתו לשמים.

עולת תמיד העשויה בהר סיני

"ל בדרך מוסר כי דבר שעושה בתמידות יש לו מעלה וחסרון, מצד אחד התמידות מורה על התמדת הדבר שאינו מוותר על עשיית הדבר בשום פנים, אבל מאידך גיסא יש בו החסרון של חסרון התחדשות כי הדבר נעשה רגילות אצלו, ולכן הזהיר התורה עולת תמיד צריך להיות העשויה בהר סיני בהתחדשות כמו בפעם הראשון, שבכל יום יהיה בעיניך כחדשים.

את הכבש אולד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים ולוי ואת הכבש השני תעשה בין הערבים כמנחות הבוקר:

יש לדייק על מה ששני פעמים חזר על הכבש השני, וביאר הרה"ק הסר שלום מצעל"א ז"ל שהכהן שהקריב את קרבן תמיד בשחר הביא עמו שני הכבשים והתפלל אל ה' ששני הקרבנות בין בבוקר ובין של בין הערבים, יעלו ויבואו לרצון לפני הקב"ה, אבל כשהביא את בין הערבים שוב התפלל על השני, והוא דוגמא מה שאנו אומרים בכל יום שתצילנו היום ובכל יום, וגם מורה על מה שבבחרותו יש להתפלל על ימי זקנותו אבל גם בזקנותו אל ייתאש מן התפילה.

בפרשת הקרבנות של סוכות ביום א' וביום ב' וביום ד' כתיב "שעיר עזים אחד לחטאת", וביום ג' וביום ה' וביום ו' וביום ז' כתיב "ושעיר חטאת אחד", וכתב הגר"א להסביר כי בזה"ק מבואר ששעיר זה עשיו כמש"כ בעשיו שהיה איש שעיר, וישמעאל נגד שעיר עזים, עזים מלשון עזות ידו בכל ויד כל בו, והם ראשי האומות, וכיון שיש שבעים קרבנות נמצא 35 לכאור"א, והנה ביום א' היה 13 וביום ב' היה 12 וביום ד' היה 10 סך הכל 35, וכן ביום ג' היה 11 וביום ה' היה 9 וביום ו' היה 8 וביום ז' היה 7 נמצא סך הכל 35, לכן נחלקו 35 לכאור"א בחצי כ' שעיר כנגד עשיו ובחצי כ' שעיר עזים כנגד ישמעאל.

המחזה הקדוש מלוצ'און אמר הג' שבתות של בין המצרים הם כנגד השלש רגלים, ורמז לג' הפטרות, השבוע הראשון דברי ירמיהו כנגד פסח שהדיבור היה בגלות ואח"כ נעשה פה סח ענין סיפור יציאת מצרים כידוע, השבוע השני שמעו דבר ה' בית יעקב כנגד שבועות שאמר ישראל נעשה ונשמע, לאחר שמשה אמר להם כה תאמר לבית יעקב, ושבת חזון בהפטרה כ' ונותרה בת ציון כסוכה, סוכה גם מלשון ראייה וחזון משלון שהכן סוכין ביזפיה, שהכל רואים ומצפים הגאולה קרובה לבוא.

לע"נ

הרה"ח ר' דוד אליהו בן הרה"ח ר' יוסף חיים גרינוואלד זצ"ל

לע"נ

הרה"ח ר' בנימין נייטש בן הרה"ח ר' ישראל חזנוביץ זצ"ל

פרפראות לפרקי אבות - פרק שישי

לילך מוליכין אותו. ליכא עתירתי כחזיר, שכל שאיפותיו רק לעניני גשמיים.

על התנא רבי יהושע בן לוי איתא בכתובות ע"ז: שנכנס חי לג"ע מחמת מסירותיו ללימוד התורה במס"נ וי"ל שמש"כ שם פנו מקום לבר ליואי דקאי על מש"כ הרמב"ם פי"ג הל' שמיטות ויבלות שכ"א יכול להיות כשבט לוי שאינו עוסק בחשבונות במקום לימוד התורה ונתקדש קודש קדשים שנאמר ה' מנת חלקי וכוסי וגו', וזה היה מדרגת ריב"ל בר ליואי,

הגרי"ז מבריסק אמר שהתורות שחידש במצב קשה היה עמוקים יותר בבחינת נותן ליעף כח ולאין אונים עצמה ירבה.

במדרש תנחומא פרשת כי תצא את ב' כ' וז"ל: אמר ר' אבא רמ"ח מצות עשה בתורה דכנגד איברים שבאדם שכל אבר ואבר צוות על האדם ואומר עשה בי מצוה שנחיה בזכותה ותאריך ימים, ושס"ה מצות לא תעשה כמנין ימות החמה שבכל יום חמה זורחת עד שוקעת אומרת וצווחת לאדם גזרני עליך במי שהגיע ימים ליום זה אל תעבור בי את העבירה הזאת ואל תכריע אותי ואת כל העולם לכף חובה.

הלומד מחבירו פרק אחד או הלכה אחת או פסוק אחד או דיבור אחד או אפילו את אחת צריך לנהוג בו כבוד שכן מצונו בדוד מלך ישראל שלא למד מאחיתופל אלא שני דברים בלבד קראו רבו אלופו ומידעו: את אחת, מצונו הרבה דברים שחז"ל למדו מאות אחת. או י"ל את מלשון סימן והדרכה דהיינו שלומד איזה הנהגה טובה מחבירו.

לכאורה הק"ו פריכא דדוד למד שני דברים ומה הראיה לאות אחת, י"א שאחיתופל היה רשע והק"ו הוא רק על חבירו, או י"ל שאחיתופל קראו בג' שמות, וכאן כ' שצריך לנהוג בו כבוד. ואיתא בשם הבעש"ט הק' שהיה מדייק הלשון שני דברים "בלבד", ופי' הכונה שתורה שלא לשמה אינו פרה ורבה, ואעפ"כ כשלמד דוד המלך השני דברים בלבד כיבדו אף שהלימוד של אחיתופל היה שלא לשמה, כש"כ הלומד מחבירו אפילו את אחת צריך לנהוג בו כבוד.

ושמעתי מאמרו"ר זצוק"ל שהרה"ק הר"ר אשר מראפשיטן זצ"ל אמר שבקמץ א' יש כבר לימוד כי אלף ר"ת אוון לב פה, וביחד גימטריא עיניים שהאדם צריך לקמץ האברים לעבוד את השי"ת.

מספרים שפעם אחת למד א' מבני הצדיקים סידור עם אביו, ולמדו אביו שי"י הוא שם ה', כשבא לסוף פסוק וראה נקודה ע"ג נקודה אמר שם ה' השיב לו אביו שה' הוא דוקא כששני יודין שוין זא"ז אבל אם י' למעלה מ' אזי אין כאן השראת השכינה. וכן שמע א' קונה סידור גדול מפני שהיה צריך הרבה דפים קודם אדון עולם כדי שאם יקרע ישאר האדון עולם, כמו כן יש לעשות גדרים וסיגים כדי שהאדון עולם ישאר שלם.

שמעתי פעם על אב א' שבדק את החמץ בין הש"ס שלו אמר לו הבן, אבא הלא אין אתה משתמש בהן כל השנה למה אתה צריך לבדוק, וזה עשה רושם כביר עליו שאכן התחיל ללמוד ביותר שקידה.

א"ר יהושע בן לוי בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת או להן לבריות מעלבוניה של תורה: איתא בשם הבעש"ט שהבת קול אף שאין מי שישמע אותו וא"כ מה צורך בכך, אלא הענין הוא שבכל יום ויום יש לכאור"א איזה התעוררות לעשות דבר טוב ואפילו אם הוא רגע כמימרא מ"מ יש שם התעוררות זו וצריכים לאחוז בה.

ולמה דוקא מהר חורב, י"א שזה רמז על הר הבית שהוא חרוב כדאיתא באוהחה"ק הק' פרשת תצוה שכל הגליות יצאו בזכות אברהם יצחק ויעקב והגלות האחרון בזכות משה, ואין משה חפץ לגאול עם בטלים מן התורה, ולזה נקרא הר חורב.

"בכל יום ויום". יש לדייק מהו הענין של כל יום דוקא ולא פעם אחת בשבוע או בחודש או בשנה וי"ל דקאי על ברכת התורה, כידוע מאמר חז"ל שחורבן ביהמ"ק בא על שלא ברכו בתורה תחילה, עלבון התורה הוא שאין מחשיבים קדושת התורה, אשר ביר בנו מכל העמים וכו' ועו"ל לפי משל שסיפר הח"ח בא' שהיה נצרך להלוואה והלך לו לעשיר א' וביקש ממנו שצריך לדבר אתו שייטיעו כי נמצא במצב דחוק מאוד מאוד, העשיר אמר לו שיבוא בשעה פלונית לביתו, למעשה העני לא בא למחרתו פגשהו אמר לו העשיר מדוע לא באת, אמר לו שהיה טרוד ויגיע מחר באותו שעה, למעשה לא הגיע, כשראה אותו בפעם שניה אמר לו מדוע לא באת, אמר הייתי טרוד וכן קרה כמה פעמים, אמר לו העשיר הנני רואה שאין הענין כ"כ דחוף בשבילך, כי אם הענין היה דחוף הייתי בא תיכף ומיד ולא עושה ליצנות ממנו, וכן הענין מתפללים בכל יום אבינו אב הרחמן המרחם רחם עלינו ותן בלבינו בינה להבין ולהשכיל, והקב"ה בודאי שומע תפילת כל פה ואומר הנני מסכים, תישב ללמוד ונראה, ולמעשה אין עושים כלום לקבל ההשפעה, וזהו בכל יום ויום העלבון שעושים כשמבקשים רחמים על הבנת התורה ולמעשה אין כלום.

במד"ש עלבון של תורה הוא העלבון שיקבל בבוא לעולם העליון ולא ידע מימינו לשמאלו ויש שם כא' מן עמי הארצים, וחבל שלא יזכה ליהנות כראוי מזיו השכינה, או דקאי על תחיית המתים לעת"ל כמבואר בסוף כתובות טל תורה מחייהו.

עוד איתא במד"ש או "להם" לבריות, שהכונה עפ"י מאמחז"ל ברכות ה. הרואה יסורים באין עליו יפשפש במעשיו שנאמר נחפשה דרכינו ונחקורה, פשפש ולא מצא יתלה בבטול תורה, וקשה האם יש אדם שיכול לומר שפשפש ולא מצא, ותי דקאי על מה שאז"ל מדרש ויקרא פרשה י"ז אין בעל הרחמים פוגע בנפשות תחילה אלא בתחילה בממונו ואח"ג בבני ואח"ג בגופו, ואם רואה שנשתנה ותיכף באו יסורין עליו סימן שהוא עשה דבר שהוא היפוך סדר בראשית, ולכן ביטול התורה הוא סיבה שעל זה יש קיום לעולם.

נזם זהב באף חזיר: י"ל דעסק בתורה קאי על כל עסקיו יהיה לפי התורה, ויש אנשים שחושבים שהם מאמינים ועוסקים במז"מ שלא כהלכה ואומרים ברוך השם שעשייתו היום איזה שטיקעל וכדומה, וכמו שאמר בלעם הרשע אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבור את פי ה', שידע שהכל הוא בידי שמים ואעפ"כ רצה לעשות מה שלבו חפץ כי בדרך שאדם רוצה

לע"נ

הרה"ח ר' פינחס בן הרה"ח ר' בנימין בנינוט וזנב"ל

אשר הלך לעולמו לאחר שהזכין ביסורים קשים וקבלם באהבה בשב"ק פ' שמיני לסדר 'בקרובי אקדש' - נוניסון תשע"ז

